

- JANUARY**
Makugihon
- FEBRUARY**
Mahigugmaon
- MARCH**
Matinabangon
- APRIL**
Matinahuron
- MAY**
Mahapsay og Malimpyo
- JUNE**
*Maabtik og Masunod sa
Disaaklong Oras*
- JULY**
Maantigo og Maabilidad
- AUGUST**
*Maginhuhunahan
para sa Uban*
- SEPTEMBER**
Madaginaton
- OCTOBER**
Matinud-unon
- NOVEMBER**
Masaligan
- DECEMBER**
Maalampon

4

Araling Panlipunan

Ikaapat na Markahan- Modyul 8
**Naipakikita ang Pakikilahok sa mga
 Programa at Proyekto ng Pamahalaan
 na Nagtataguyod ng mga Karapatan ng
 mga Mamamayan**

Name of Learner: _____

Grade & Section: _____

Name of School: _____

Araling Panlipunan – Ikaapat na Baitang
Support Material for Independent Learning Engagement (SMILE)
Ikaapat na Markahan – Modyul 8: Nasusuri ang bahaging ginagampanan ng
mgmamamayan sa pagtataguyod ng kaunlaran ng bansa.
Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anumang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:	Jean R. Montilla
Editor:	Jonathan C. Lumacang
Tagasuri:	Jonathan C. Lumacang/ Vilma C. Velasco
Tagalapat:	Chithrill S. Maquiling
Tagapamahala:	Virgilio P. Batan -Schools Division Superintendent
	Jay S. Montealto -Asst. Schools Division Superintendent
	Amelinda D. Montero -Chief Education Supervisor, CID
	Nur N. Hussien -Chief Education Supervisor, SGOD
	Ronillo S. Yarag -Education Program Supervisor, LRMS
	Leo Martinno O. Alejo -Project Development Officer II, LRMS

Inilimbag sa Pilipinas ng

Department of Education – Region IX – Dipolog City Schools Division

Office Address: Purok Farmers, Olingan, Dipolog City

Telefax: (065) 212-6986

E-mail Address: dipolog.city@deped.gov.ph

Alamin

Ang modyul na ito ay dinisenyo at isinulat para sa iyong kaalaman. Layunin nitong matulungan ka upang makagagawa ng wastong pagkilos sa pagtugon sa mga alituntunin ng pamilya. Ang saklaw ng modyul na ito ay nagpapahintulot na maaari itong gamitin sa iba't ibang sitwasyon ng pagkatuto. Ang wikang ginamit ay angkop sa magkakaibang antas ng bokabularyo ng mga mag – aaral. Ang aralin ay inayos ayon sa tamang pagkakasunod – sunod ng mga paksa na makikita sa aklat.

Pagkatapos mapag – aralan ang modyul na ito, inaasahang ikaw ay:

1. Naipakikita ang pakikilahok sa mga programa at proyekto ng pamahalaan na nagtataguyod ng mga karapatan ng mga mamamayan.

Balikan

Lagyan ng tsek (/) ang bilang kung ang pahayag ay may kinalaman sa kagalingang pansibiko.

1. Pagboto sa mga opisyal ng pamahalaan
2. Pagtulong sa pamimigay ng relief goods
3. Pagtitinda upang kumita

Ang kagalingang pansibiko ay isang sitwasyon kung saan taglay ng mga mamamayan ang kamalayan na may pananagutan sila sa kanilang kapuwa.

Ang gawaing pansibiko ay mga pagkilos at paglilingkod sa iba na kusang inihahandog ng indibiduwal.

Sakop ng kagalingang pansibiko ang mga pangangailangan sa edukasyon, kalikasan, hanapbuhay, at iba pa na pinagtutulungan ng mga mamamayang matugunan nang may pagkukusa at walang inaasahang kapalit.

Mahalaga ang pagkakaroon ng kagalingang pansibiko dahil tanda ito ng kakayahan ng isang lipunang namumuhay nang matiwasay, may pagmamalasakit sa kapuwa, at nangunguna sa kaunlaran.

Sa pamamagitan ng gawaing pansibiko, napaglilingkuran lalo na ang mga nangangailangan sa lipunan.

Aralin 1

ANG PAGTATAGUYOD SA KAUNLARAN NG ISANG BANSA

Tuklasin

Maraming programa at proyekto ang pamahalaan na nagtatataguyod ng mga karapatan. Bilang mamamayang Pilipino, tungkulin nating makilahok sa mga programang ito upang magtagumpay ang mga mithiin nito at makatulong sa pag-unlad ng bawat isa at ng bansa.

Ano ang ibig sabihin ng pakikilahok? Ito ay isang aksiyon o gawain ng tao o samahan na sama-samang gumagawa upang lutasin ang isang suliranin o makamit ang isang layunin.

Nasubok mo na bang sumali o makiisa sa mga proyekto ng iyong paaralan o ng iyong pamayanan? Ano ang pakiramdam? Ano ang naging bunga ng pakikilahok mo rito?

Suriin

Pagmasdan ang mga larawan. Tukuyin kung anong karapatan ng mamamayan ang dapat tugunan ditto at paano ka makikilahok.

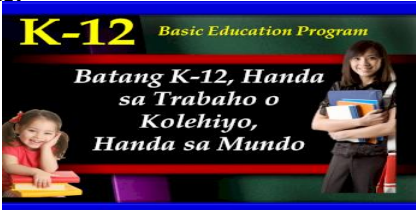

Pagyamanin

Tungkulin ng pamahalaan na pangalagaan ang mga karapatan ng mamamayan kaya maraming programa at proyektong binuo upang matugunan ang mga ito. Upang maging matagumpay ang mga programang ito, kailangan ang aktibong pakikilahok at pakikikisa ng mga mamamayan. Ang mga sumusunod ay mga halimbawa ng programa o proyekto ng pamahalaan na nagtataguyod ng mga karapatan at kung paano ka makikilahok dito.

Programa/Proyekto ng Pamahalaan	Paano Makilahok
<p>National Disaster Risk Reduction and Management Council (NDRRMC) – tanggapan na nangangasiwa sa pagtitiyak ng proteksiyon at kapakanan ng mamamayan sa panahon ng sakuna at krisis.</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Dumalo sa mga seminar ukol sa tamang paraan ng pagiging ligtas sa oras ng sakuna. • Maging handa bago dumating ang mga sakuna gaya ng pagbaha, pagguho ng lupa, at lindol. • Sumunod sa utos o tagubilin ng lokal na pamahalaan.
<p>National Greening Program – nag- utos sa lahat ng mamamayan ng Pilipinas na magtanim ng tig-10 punla ng puno. Layunin nito na matamo ng Pilipinas ang 1.6 bilyong bagong puno sa pagsapit ng 2016.</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Makilahok sa mga kaakibat na programa nito sa paaralan gaya ng: <ul style="list-style-type: none"> > Paggawa ng narseri o punlaan > Pagtatanim ng mga puno > Pagtatanim sa bakuran
<p>Pantawid Pamilyang Pilipino Program (4Ps) programa para sa mahihirap upang maibsan ang kagutuman at kahirapan sa pamamagitan ng tulong pinansyal. Nakasaad dito na gagamitin ang pera sa edukasyon at kalusugan ng mga bata.</p> 	<p>Gamitin ang perang natanggap sa pamahalaan sa pag- aaral at pagpapagamot. Bilang mag-aaral, kailangang mag-aral nang mabuti. Pagpunta sa mga health centers upang masubaybayan ang kalusugan.</p>

<p>Technical Education and Skills Development Authority (TESDA) – nagbibigay ng pagsasanay sa iba’t ibang kasanayan nang sa gayon ay maaaring makipagsabayan ang mga kabataan sa paghahanap ng trabaho o makapagsimula ng sariling negosyo para sa magandang kinabukasan.</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Ipaalam sa iba ang programang ito upang marami ang makinabang dito. • Pagbutihin ang pag- aaral dito.
<p>Abot Alam Program – layunin ng programang ito na mabigyang ng pagkakataon ang mga kabataang Pilipino na makapag-aral at matulungang maging handa sa pagtatrabaho.</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Makipagtulungan sa mga gawain na nagsasaliksik ukol dito. • Ipaalam sa mga kakilala nang programang ito upang makatulong sa kanila.
<p>Waste Segregation Project – layunin ng proyektong ito na mabawasan ang nalilikhang basura at makapagbigay ng ligtas, maayos, at environment- friendly na paraan ng pagtatapon ng basura. Nakapaloob dito ang 3R’s o reduce, reuse, recycle.</p> 	<p>Dumalo sa pagpupulong ukol sa waste segregation. Gawin ang natutunan sa paaralan at sa mga pagpupulong ukol dito. Ikampanya ang programang ito sa tahanan, sa mga kaibigan, at sa pamayanan.</p>
<p>K-12 Basic Education Program – naglalayong ihanda ang mga bata sa pagtatrabaho. Nakapaloob din dito ang Universal Kindergarten na naglalayong makatulong sa mga magulang sa pamamagitan ng pampublikong Kindergarten.</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Maaaring maghikayat ng mga kapitbahay na hindi nag-aaral na pumasok sa paaralan. • Mag-aral nang mabuti.

Lagyan ng tsek (/) ang bilang na nagsasaad ng pakikilahok sa mga programa.

1. Pag-aaral nang mabuti
2. Paggawa ng poster laban sa pagputol ng mga punong-kahoy
3. Pagtatapon ng basura sa mga kanal
4. Pagkain ng wastong pagkain
5. Pagbili ng mga mamahaling gadget

Isaisip

- May mga programa at proyekto ang pamahalaan na nagtataguyod ng mga karapatan ng mga mamamayan.
- Tungkulin ng mamamayang Pilipino na makilahok sa mga programa at proyekto ng pamahalaan upang makamit ang nilalayan nito at makatulong sa pag-unlad ng sarili at pamayanan.

Gawain

Sabihin ang mga paraan ng pakikilahok na maaari mong gawin sa sumusunod na mga programa ng pamahalaan:

1. National Disaster Risk Reduction and Management Council
2. Pantawid Pamilyang Pilipino Program

Tayahin

Basahin ang bawat sitwasyon at piliin ang letra ng tamang sagot. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

1. Si Aling Maria ay nakatatanggap ng pera bawat buwan mula sa Pantawid Pamilyang Pilipino Program. Ano ang dapat gawin ni Aling Maria sa natatanggap niyang pera?
 - A. Ipambayad ito sa koryente at tubig.
 - B. Ibili ito ng mga kagamitan sa bahay.
 - C. Ibili ito ng mga gadget gaya ng cellphone at ipod.
 - D. Gamitin ito sa pagpapaaral at pagpapagamot ng mga anak.
2. Maraming batang hindi nag-aaral ng kinder sa lugar nina Annie. Nabanggit ng kaniyang guro ang tungkol sa K-12 Program. Ano ang maaari niyang maitulong sa mga batang ito?
 - A. Sitahin ang mga magulang ng mga batang ito.
 - B. Huwag na lang kumibo dahil hindi mo naman ito problema.
 - C. Sabihan ang guro na puntahan ang mga bata sa kanilang lugar na hindi nag-aaral.
 - D. Ipagbigay-alam sa barangay ang tungkol dito upang maipaalam sa karamihan

3. May programang Eco-Savers sa paaralan nina Julio kung saan hinihikayat ang mga mag-aaral na magdala ng mga basurang maaari pang pakinabangan kapalit ang puntos nito sa passbook. Araw-araw nakikita niyang itinatapon lamang ang mga ito ng kaniyang nanay sa basurahan. Ano ang dapat niyang gawin?
 - A. Hindi dadalhin ang mga basura dahil mabigat ito.
 - B. Dalhin sa paaralan ang mga basurang napapakinabangan pa.
 - C. Magdadala ng kaunting basura upang mapagbigyan ang guro.
 - D. Hindi magdadala ng basura dahil mas kikita kung saan.

4. Nagkaroon ng programang Remedial Reading sa inyong paaralan. Inanyayahan ka ng iyong guro na makilahok sa pagtuturo sa mga kamag-aaral mong mahinang bumasa. Ano ang iyong gagawin?
 - A. Magtuturo ako pero sandali lang.
 - B. Hindi ako sasali dahil hindi naman ako guro.
 - C. Sasabihin ko sa aking guro na ibang bata na lamang ang kaniyang kunin.
 - D. Masayang tatanggapin ang imbitasyon dahil makatutulong ako sa aking mga kamag-aaral.

5. Nagbigay ng pagpupulong ang inyong barangay ukol sa mga dapat gawin sa oras ng pagbaha o sakuna dahil isa ang inyong lugar sa mga binabaha tuwing malakas ang ulan. Nagbabala ang PAGASA na magkakaroon ng bagyo sa susunod na araw. Ano ang dapat mong gawin?
 - A. Susundin ko ang bilin ng aking tatay.
 - B. Gagawa ako ng sarili kong diskarte dahil mas alam ko ang lugar namin.
 - C. Susundin ko ang mga ibinilin sa amin ng mga tauhan ng barangay.
 - D. Susundin ko ang mga ibinilin sa amin ngunit hindi ako lilikas hanggang hindi pa mataas ang tubig.

6. Naglunsad ang inyong barangay ng lokal na programang Greening Program. Hinihikayat ang bawat pamilya sa inyong barangay na magkaroon ng isang narseri sa bakuran. Ano ang inyong gagawin?
 - A. Masayang makilahok sa programa.
 - B. Magsawalang-kibo upang hindi mapansin.
 - C. Sabihin sa barangay na hindi kayo marunong magtanim.
 - D. Magpalista sa barangay ngunit hindi gagawa

7. Mahilig kang gumawa ng komiks at pangarap mong maging animator balang araw. Anong programa ng pamahalaan ang makatutulong sa iyo?
 - A. Abot Alam Program
 - B. National Greening Program
 - C. K-12 Basic Education Program
 - D. Technical Education and Skills Development Authority

8. Si Susan ay nag-aaral sa isang pampublikong paaralan. Libre ang kaniyang pag-aaral dito. Ano ang dapat niyang gawin?
 - A. Mag-aral nang mabuti hanggang makapagtapos.
 - B. Maaari siyang hindi pumasok araw-araw dahil libre naman ito.

- C. Humingi ng malaking halaga ng baon sa magulang dahil libre naman ang pag-aaral.
- D. Masiyahan na sa mababang marka basta't makapasa
9. Ang iyong pamilya ay kabilang sa nakakukuha ng benepisyo ng Pantawid Pamilyang Pilipino Program. Napansin mo na kapag natatanggap ito ng iyong nanay ay ipinambibili niya ito ng meryenda sa fastfood. Ano ang dapat mong gawin?
- A. Isusumbong ko ang aking nanay sa DSWD.
- B. Pagagalitan ko ang aking nanay sa kaniyang ginagawa.
- C. Sasang-ayunan ko ang aking nanay dahil bihira kaming makakain sa isang fastfood.
- D. Paaalalahanan ko ang aking nanay kung saan dapat gamitin ang pera.
10. May pagsasanay sa inyong paaralan para sa mga nais tumulong sa feeding program ng barangay. Nanaisin mo bang lumahok at tumulong?
- A. Pag-iisipan ko muna.
- B. Hindi, dahil nakakapagod ito.
- C. Susubukin kong tumulong.
- D. Tutulong na lamang ako kapag oras na ng feeding program.

1. Magtala ng mga proyekto ng pamahalaan na nagtataguyod ng karapatan at kung paano kayo makikilahok.
2. Sumulat ng isang sanaysay ukol sa:
 - a. Pagka-Pilipino
 - b. Bansang Pilipinas

Susi sa Pagwawasto

Pagyananin

1. /
2. /
3. X
4. /
5. X

Tayahin

1. D
2. D
3. A
4. D
5. C
6. A
7. A
8. A
9. D
10. C

Mga Sanggunian:

Google

Aklat sa Araling Panlipunan Kagamitan ng Mag-aaral, pahina398-405

Region IX: Zamboanga Peninsula Hymn – Our Eden Land

Here the trees and flowers bloom
Here the breezes gently Blow,
Here the birds sing Merrily,
The liberty forever Stays,

Gallant men And Ladies fair
Linger with love and care
Golden beams of sunrise and sunset
Are visions you'll never forget
Oh! That's Region IX

Cebuanos, Ilocanos, Subanons, Boholanos, Ilongos,
All of them are proud and true
Region IX our Eden Land

Here the Badjaos roam the seas
Here the Samals live in peace
Here the Tausogs thrive so free
With the Yakans in unity

Hardworking people Abound,
Every valleys and Dale
Zamboanguenos, Tagalogs, Bicolanos,

Region IX
Our...
Eden...
Land...

My Final Farewell

Farewell, dear Fatherland, clime of the sun caress'd
Pearl of the Orient seas, our Eden lost,
Gladly now I go to give thee this faded life's best,
And were it brighter, fresher, or more blest
Still would I give it thee, nor count the cost.

On the field of battle, 'mid the frenzy of fight,
Others have given their lives, without doubt or heed;
The place matters not-cypress or laurel or lily white,
Scaffold or open plain, combat or martyrdom's plight,
T is ever the same, to serve our home and country's need.

I die just when I see the dawn break,
Through the gloom of night, to herald the day;
And if color is lacking my blood thou shalt take,
Pour'd out as need for thy dear sake
To dye with its crimson the walking ray.

My dreams, when life first opened to me,
My dreams, when the hopes of youth beat high,
Were to see thy lov'd face, O gem of the Orient sea
From gloom and grief, from care and sorrow free;
No blush on thy brow, no tear in thine eye.

Dream of my life, my living and burning desire,
All hail ! cries the soul that is now to take flight;
All hail ! And sweet it is for thee to expire ;
To die for thy sake, that thou mayst aspire;
And sleep in thy bosom eternity's long night.

If over my grave some day thou seest grow,
In the grassy sod, a humble flower,
Draw it to thy lips and kiss my soul so,
While I may feel on my brow in the cold tomb below
The touch of thy tenderness, thy breath's warm power.

Let the moon beam over me soft and serene,
Let the dawn shed over me its radiant flashes,
Let the wind with sad lament over me keen ;
And if on my cross a bird should be seen,
Let it trill there its hymn of peace to my ashes.

Let the sun draw the vapors up to the sky,
And heavenward in purity bear my tardy protest
Let some kind soul o'er my untimely fate sigh,
And in the still evening a prayer be lifted on high
From thee, O my country, that in God I may rest.

Pray for all those that hapless have died,
For all who have suffered the unmeasur'd pain;
For our mothers that bitterly their woes have cried,
For widows and orphans, for captives by torture tried
And then for thyself that redemption thou mayst gain

And when the dark night wraps the graveyard around
With only the dead in their vigil to see
Break not my repose or the mystery profound
And perchance thou mayst hear a sad hymn resound
'T is I, O my country, raising a song unto thee.

And even my grave is remembered no more
Unmark'd by never a cross nor a stone
Let the plow sweep through it, the spade turn it o'er
That my ashes may carpet earthly floor,
Before into nothingness at last they are blown.

Then will oblivion bring to me no care
As over thy vales and plains I sweep;
Throbbing and cleansed in thy space and air
With color and light, with song and lament I fare,
Ever repeating the faith that I keep.

My Fatherland ador'd, that sadness to my sorrow lends
Beloved Filipinas, hear now my last good-by!
I give thee all: parents and kindred and friends
For I go where no slave before the oppressor bends,
Where faith can never kill, and God reigns e'er on high!

Farewell to you all, from my soul torn away,
Friends of my childhood in the home dispossessed!
Give thanks that I rest from the wearisome day!
Farewell to thee, too, sweet friend that lightened my way,
Beloved creatures all, farewell! In death there is rest!

I Am a Filipino, by Carlos P. Romulo

I am a Filipino—inheritor of a glorious past, hostage to the uncertain future. As such I must prove equal to a two-fold task—the task of meeting my responsibility to the past, and the task of performing my obligation to the future.

I sprung from a hardy race, child many generations removed of ancient Malayan pioneers. Across the centuries the memory comes rushing back to me: of brown-skinned men putting out to sea in ships that were as frail as their hearts were stout. Over the sea I see them come, borne upon the billowing wave and the whistling wind, carried upon the mighty swell of hope—hope in the free abundance of new land that was to be their home and their children's forever.

I am a Filipino. In my blood runs the immortal seed of heroes—seed that flowered down the centuries in deeds of courage and defiance. In my veins yet pulses the same hot blood that sent Lapulapu to battle against the first invader of this land, that nerved Lakandula in the combat against the alien foe, that drove Diego Silang and Dagohoy into rebellion against the foreign oppressor.

The seed I bear within me is an immortal seed. It is the mark of my manhood, the symbol of dignity as a human being. Like the seeds that were once buried in the tomb of Tutankhamen many thousand years ago, it shall grow and flower and bear fruit again. It is the insignia of my race, and my generation is but a stage in the unending search of my people for freedom and happiness.

I am a Filipino, child of the marriage of the East and the West. The East, with its languor and mysticism, its passivity and endurance, was my mother, and my sire was the West that came thundering across the seas with the Cross and Sword and the Machine. I am of the East, an eager participant in its spirit, and in its struggles for liberation from the imperialist yoke. But I also know that the East must awake from its centuries sleep, shake off the lethargy that has bound his limbs, and start moving where destiny awaits.

I am a Filipino, and this is my inheritance. What pledge shall I give that I may prove worthy of my inheritance? I shall give the pledge that has come ringing down the corridors of the centuries, and it shall be compounded of the joyous cries of my Malayan forebears when first they saw the contours of this land loom before their eyes, of the battle cries that have resounded in every field of combat from Mactan to Tirad Pass, of the voices of my people when they sing:

"I am a Filipino born to freedom, and I shall not rest until freedom shall have been added unto my inheritance—for myself and my children and my children's children—forever."

